

Recollida d'entrepans: una proposta oberta a la valoració amb els nostres alumnes

Javier Santamaría Fornés

Professor d'Energies Renovables i Medi Ambient.

Col·legi Sant Josep Obrer

L a idea

A finals del curs 2005/06 vaig realitzar amb els meus alumnes de l'assignatura *energies renovables i medi ambient* una pràctica sobre les diferents fraccions de fems d'un parell de papereres. La pràctica en sí fou interessant, però el que més em va cridar l'atenció va ésser la quantitat de mitjos i quarts d'entrepans i alguna que altra galeta que havien tirat aquell dia. Així doncs me vaig plantejar pel següent any planificar una pràctica i fer específicament el seguiment de les restes de berenars que es tiraven i que es podrien haver consumit.

Paperera abans de recerca

La planificació

Després del primer trimestre del curs 2006/07 de l'assignatura on es plantegen els problemes de la contaminació i gestió de residus vaig considerar que era un bon moment per començar a planificar amb els alumnes la recollida dels berenars que no s'havien consumit.

Un problema que va sorgir va ésser que només un grup i una hora coincidia en l'horari de l'assignatura just després dels dos patis (el primer és pels alumnes de 1r i 2n d'ESO i el segon pels de 3r, 4t d'ESO tots els batxillerats i cicles formatius) per poder realitzar el recompte. Interessava en aquesta hora ja que era el moment en què havien passat els quasi 1500 alumnes pel pati.

Entrepà al terra

Tampoc no es podien recollir els mitjos berenars els dies que havia plogut o estava plovent ja que el pes de la matèria orgànica s'incrementava notablement per l'absorció d'aigua.

Un altra problema és la quantitat de papereres disponibles a tot el col·legi per poder fer el recompte global, tres edificis diferents amb passadissos on es fan classes dificultava passar amb 15 alumnes, o deixar-los lliurement per la recollida podia resultar negatiu i molestar el desenvolupament d'altres classes. Per això es va decidir fer el recompte només amb les papereres del pati i abans que el personal de neteja del centre comencés a fer la recollida dels fems (normalment a l'hora següent del segon pati).

Finalment, també es va considerar important la recollida, ja que no consistia a recollir qualsevol residu orgànic, sinó només aquell que s'ha llançat i es podria haver consumit. Per tant pomes menjades, trossets petits d'entrepà que poden haver caigut i ja no són consumibles, galetes completament esmicades o residus mesclats amb papers d'alumini o cel·lulòsics no es van considerar consumibles.

La recollida

No cal ni dir que als alumnes la pràctica els va sorprendre moltíssim i que hi va haver més d'una protesta en la recollida física de la matèria. És per això que el primer cop els vaig fer aguantar les bosses a on es dipositava el material i era jo personalment el que recollia els entrepans, galetes, pomes, i diversitat de material, fent-los notar que era menjar que feia només 20 minuts havia estat consumible i que no era ni tòxic ni perillós, ni tan sols ho podia considerar brut, ja que la resta de fems eren llaunes, papers, bosses i tetra-bricks. En acabar la recollida ja hi havia un parell d'alumnes que amb bosses de plàstic a les mans estaven ajudant a recollir. Les sorpreses el primer dia no acabaren aquí ja que es varen trobar 3 entrepans perfectament

Recercant entrepans

embolicats i sense consumir (ni una trista mossegada) i una bossa de galetes sense obrir (ni jo ni els alumnes ens explicàvem per què l'havien llançada al fens quan la podien haver retornada). Finalment es va pesar el conjunt d'entrepans i, el primer dia, el resultat fou de 3580 g (± 10 g). Els mateixos alumnes decidiren comptar, a partir d'aquell moment, els entrepans sencers i altres berenars intactes.

L'experiència va enganxar moltíssim els alumnes. En total es va poder realitzar la recollida en 5 ocasions. Els entrepans posteriorment eren portats al compostador per ajudar a fer el compostatge que es desenvolupa a l'assignatura de Taller de Botànica i no retornar-los al fens, tot donant alguna utilitat al que s'havia tirat.

Els resultats

A la següent taula s'exposen les quantitats recollides i els berenars intactes:

Mes (setmana)	Febrer (2a)	Març (1a)	Març (2a)	Març (3a)	Abril (2a)
Quantitat (g)	3580	2640	4120	3750	4160
Menjar intacte (quantitats)	Entrepà (3)	Entrepà (4)	---	Entrepà (1)	Entrepans (3)
	Galetes (1)	Patates en bossa (1)	---	Donuts (2)	

Conclusions experimentals

En definitiva, una mitjana de 3650 g/dia de menjar consumible.

Es varen pesar diferents tipus d'entrepans entre els sencers i es va arribar a la conclusió que un entrepà pesa de mitjana 93,2 grams, valor que es recollirà per càlculs posteriors.

Els mateixos alumnes valoraren el cost mínim d'un entrepà fet a casa sobre els 45 cèntims, 30 del pa i entre 20 i 30 del que es pot posar a dintre.

Amb els resultats anteriors calculàrem a classe el que es llançava directament al fens quan es

podria haver consumit:

$$\frac{3650 \text{ g} \cdot 0,45 \text{ €}}{93,2 \text{ g}} = 17,62 \text{ € / dia}$$

I en tot l'any (152 dies lectius i de permanència a l'escola) fan un total de:

2678,70 € / any

llançats directament al fens, com a mínim.

Entrepà quasi sencer

Recollida in situ

Conclusions pedagògiques

Un cop realitzat tot l'experiment les conclusions que els alumnes han tret són (en paraules dites per ells mateixos):

- Molt interessant ja que es veu tot el que es tuda.
- No pensava que es tiràs tant de menjar
- Com és possible que la gent tiri entrepans sencers (i donuts!!)
- L'any que ve s'ha de fer campanya i informar d'això.
- Les primeres que ho han de saber són les mares que preparen els entrepans.
- I hi ha gent que es mor de fam!
- Per això que no gastin en berenar que als pares els costen doblers.
- Això (en referència als entrepans sencers) segur que ho han tirat per no menjar-s'ho.

Només sentir aquestes frases són, personal-

ment, unes conclusions excel·lents, a més a més:

- L'experiència demostra que fins que no es toquen els temes concretament, els alumnes no en prenen consciència.
- El coneixement dels problemes o realitats desperta en els alumnes l'esperit d'informació i lluita.
- Denota el reflex del consumisme de la nostra societat en els més vulnerables, els nins/es i al·lots/es.
- Pot ésser senyal de problemes alimentaris.

Entrepà embolicat

Mostrant la recol·lecció

Pesada de berenars

Propostes per l'any vinent

Els alumnes pensaren que s'havia de fer en diferents èpoques de l'any per valorar el consum estacional.

També seria interessant poder recollir entrepans al final del primer pati i al final del segon, per poder denotar a quina franja d'edat és més usual aquest comportament.

Fer-ho extensible a altres col·legis i recollir les dades a nivell comarcal o provincial (si us interessa podeu posar-vos en contacte amb mi al correu jsantamariaf@gmail.com).

Reciclant els berenars per compost

